

Tr.

Z dziejów farbiarstwa

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 2/4, 753-754

1957

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

powszechnie panującym przekonaniem, jakoby uczony ten był przeświadczony o utopijności wszelkich prób skonstruowania maszyny. Artykuł kończą skrętnie zebrane z dzieł filozoficznych i literatury pięknej, od *Polityki* Arystotelesa aż do powieści Balzaca, wzmianki o perpetuum mobile.

Zb. J.

„Roczniki dziejów społecznych i gospodarczych“ t. XVIII, r. 1956. Red. Władysław Rusiński, Poznań.

Tom XVIII „Roczników“ zawiera niezmiernie interesujący dla historyka techniki obszerny artykuł St. Borowskiego *Rozwój mechanizacji pracy w rolnictwie Wielkopolski w latach 1823—1890*. To niezwykle ważne zagadnienie nie miało do niedawna żadnych poważniejszych opracowań. Obecnie poza artykułem Borowskiego mamy także kilka innych prac poruszających ten temat, m.in. artykuły M. Skrzeka w „Kwartalniku Historii Kultury Materialnej“ z roku 1956 nr 1 i 2, omawiające technikę uprawy buraka cukrowego i kukurydzy w XIX w. w Wielkopolsce.

St. Borowski zajął się w swym artykule bardzo ciekawym okresem gorączkowej wynalazczości i wprowadzania nowych, ulepszonych narzędzi i maszyn rolniczych. Przyczyn tego zjawiska należy szukać w akcji separacji gospodarstw chłopskich, która zmusiła tak folwarki, jak i chłopów do reorganizacji pracy i stworzyła warunki dla postępu technicznego. W rozwoju mechanizacji rolnictwa w Wielkopolsce w latach 1823—1890 autor wyróżnił dwa podokresy. Jako kryterium podziału zastosował wprowadzenie do produkcji nowych urządzeń energetycznych. Pierwszy okres trwający do roku 1860 charakteryzuje się, wg autora, wprowadzeniem i rozpowszechnieniem kieratu, drugi natomiast znamienity jest z powodu zastosowania w majątkach obszarniczych lokomobili.

Artykuł jest bogato ilustrowany rysunkami narzędzi i maszyn rolniczych, zebranymi przede wszystkim z czasopism: „Przewodnik Rolniczo-Przemysłowy“ i „Ziemianin“.

W „Rocznikach“ godne uwagi historyka techniki jest również część poświęcona recenzjom i bibliografii, a szczególnie stałe działy „Przemysł i górnictwo“ oraz „Handel i komunikacja“, zawierające omówienia najważniejszych pozycji z tego zakresu, tak krajowych, jak i zagranicznych.

Zb. J.

Z DZIEJÓW FARBIARSTWA

Zainteresowanie historią wszelkich dziedzin i techniki rozpowszechnia się coraz bardziej. Przykładem może służyć np. angielskie czasopismo „Wool Knowledge“, organ Sekretariatu Międzynarodowej Organizacji Producentów Wełny.

W nrze 4 czasopisma z r. 1954 znajdujemy artykuł prof. Forbesa, zatytułowany *Barwienie wełny i barwniki w starożytności (Wool Dyeing and Dyestuffs in Antiquity)*.

Autor opisuje metody farbowania wełny stosowane w dawnym państwie rzymskim, podaje zaczerpnięte z papirusów przepisy farbiarskie i wymienia używane wówczas barwniki pochodzenia roślinnego i zwierzęcego. Prawdziwą ozdobą artykułu są piękne reprodukcje starożytnych mozaik, fresków i płaskorzeźb, tematycznie związanych z farbiarstwem wełny.

Tr.